

een vloektablet

bij bouwstructuren die bij het tablet zijn gevonden, zegt Van der Veen, wat grofweg een periode van de zestiende tot twaalfde eeuw voor Christus geeft.

Dan is er het materiaal zelf. Het lood werd met isotopenanalyse herleid tot een bepaald gebied. Naama Yahalom-Mack, hoogleraar archeologie aan de Hebreeuwse Universiteit van Jeruzalem, ontdekte dat het lood afkomstig was van de mijnen van Laurion, ten zuiden van Athene. In de late bronstijd, van 1550 tot 1200 voor Christus, was veel lood in de regio afkomstig uit die mijnen.

Tot slot heeft Van der Veen het schrift dat hij ontcijferde vergeleken met andere inscripties. "Het gaat hier om protoalfabetische inscripties, dus uit de tijd dat plaatjes als hiërogliefen overgingen in taal met een alfabet. Ik vind de letters

'Het tablet kan gebruikt zijn bij het uitspreken van een vloek, als een soort voodooop'

'Zelfs als de tekst jonger is dan geschat, is dit een bijzondere vondst'

het meest lijken op wat ik tegenkom uit inscripties uit dit gebied uit de zestiende tot de dertiende eeuw voor Christus. In deze tijd werd de naam Israël al gebruikt voor een volk dat in dit gebied leefde. Als het inderdaad Israëlieten waren die dit vloektablet maakten, is dit het oudst aangetroffen proto-Hebreeuws."

Wie vervloekt werd en waarom is niet duidelijk. Van der Veen: "Het kan zijn dat iemand de wet overtreden had en daarom vervloekt werd. Het kan ook gebruikt zijn als een magisch object om een vloek uit te spreken over een tegenstander, een beetje zoals een voodoooppetje. We kennen uit het oude Egypte van een paar eeuwen daarvoor al het gebruik aardewerken scherven met een naam erop te begraven of in het vuur te werpen."

Reacties van andere onderzoekers

Marjo Korpel, universitair hoofddocent Oude Testament aan de Protestantse Theologische Universiteit, geeft aan met spanning uit te kijken naar de wetenschappelijke artikelen over deze vondst, die na de zomer moeten verschijnen. "Ik ken Van der Veen als een gedegen handschriftdeskundige en een vervalsing lijkt mij niet waarschijnlijk. Om precies te bepalen in welke taal en schrift dit geschreven is, moet je het vergelijken met een klein aantal inscripties die gevonden zijn. Dat maakt de datering erg lastig. Maar ik krijg de indruk dat ze gedegen te werk zijn gegaan, en ik zie ook wel bepaalde letters terug op de voorkant, waar een foto van gedeeld is."

Ook Mladen Popović, hoogleraar Oude Testament aan de Rijksuniversiteit Groningen, wacht op de wetenschappelijke artikelen voordat hij een oordeel over de vondst geeft. "Als de claims die de onderzoekers maken kloppen, is het een fantastische vondst. Maar dat is tegelijkertijd het probleem met dit veld: het is zo fascinerend dat vondsten vaak overdreven worden. De datering is lastig omdat ze die baseren op verschillende factoren. Maar zelfs als de tekst iets jonger is dan zij inschatten, is het nog een bijzondere vondst."

De zin van [Hinne Wagenaar](#)

Zalige eenvoud

FOTO MARTJE VAN DER HEIJDEN

Meer en minder bekende Nederlanders vertellen over de zin die hen inspireert. Vandaag: Hinne Wagenaar, predikant van de pioniersplek Nijkleaster in Jorwert.

Bij de walgelijke uitspraken van PVV-leider Wilders over minder, minder Marokkanen riep ik plotseling: 'Ik wil minder woorden!' We komen in het klooster vaak bij elkaar, ik zie in de voorbereiding van de vieringen veel mooie teksten. Maar ik zei: we lezen zoveel, we spreken zoveel, we zingen zoveel, zouden we niet meer zoeken naar eenvoud?

In de vastentijd in dat jaar ben ik daarom begonnen met vasten op woorden. Ik ben uitgekomen op de Bergrede, de eerste preek van Jezus. Die begint met acht zaligsprekingen, wat ik liever vertaal als zegenspreuken. Gezegend zijn de nederigen, de treurende, zachtmoedigen, de rechtvaardigen, de barmhartigen, de zuiveren van hart, de vreedstichters, de vervolgd.

"Zalig zijn zij", stond er altijd. Dat wordt in de Nieuwe Bijbelvertaling vertaald met 'gelukkig', maar je ziet weinig geluk in de treurende of de vervolgd. Ik gebruik dus liever het Engelse *blessed*, gezegend.

Die acht woorden heb ik altijd belangrijk gevonden. Nu realiseerde ik me dat die acht genoeg zijn. Dat is dus zalige eenvoud. Jezus zegt: hou je aan die acht woorden als je geestelijk en rechtvaardig wilt leven. De vraag is natuurlijk: hoe? Sinds een jaar of tien begin ik de dag met een uur fitness, bidden en zingen. In het Fries, mijn moedertaal. Of in het Engels, mijn eerste werktaal. Ik studeerde deels in New York, daarna werkte ik in Kameroen.

Ik zat jarenlang in een internationaal circuit en nu ben ik teruggekeerd naar mijn wortels. Ik woon in Jorwert en werk aan de basis, als dorpsdominee. Dat het leven in een dorp eenvoudig is, is een idee uit de stad. Ik heb overal gewoond, in wereldsteden, op het platteland, en overal heb je uiteindelijk maar een klein groepje mensen met wie

je echt goed contact hebt.

In een ingewikkelde maatschappij, die ook mooi is, probeer ik me te beperken tot wat er echt toe doet. Het pad van meer eenvoud is al begonnen in Kameroen. Daar heb ik zoveel armoede gezien, dat dwingt je automatisch tot de vraag waarom jij zoveel nodig hebt.

Wij zijn rijk, als dominee heb ik een goed traktement. Ik heb een auto, maar verder niet veel bezittingen. Behalve boeken, daar heb ik er nogal veel van. Volgend jaar verhuizen we naar een tiny house op het kloosterterrein. Van veel van mijn boeken neem ik afstand.

Ik merk dat ik het goed kan, eenvoudig leven en minder willen. In coronatijd was dat in het

'In een ingewikkelde maatschappij probeer ik me te beperken tot wat ertoe doet'

begin makkelijker. Op een bepaalde manier was het prettig dat er minder moest. Maar je loopt toch tegen de onrust in het leven en in jezelf aan. Dus uiteindelijk heeft corona geen invloed gehad op mijn manier van leven.

Eenvoudig leven is iets anders dan zuinig zijn. Het hoort er wel bij, als je eenvoudig leeft, dan kost dat weinig geld. Het klooster is eenvoudig ingericht, maar niet shabby. Het is basic en duurzaam, en dat blijkt verrekke duur. Het mooie, de eenvoud, zal zich uiten in het nieuwe klooster, dat in aanbouw is. Ik hoop dat het een veilige plaats wordt, waar mensen op adem kunnen komen en in alle rust kunnen genieten van zichzelf, de natuur en, wie weet, van God."

Maaïke van Houten